

Miljøverndepartementet
Postboks 8013 Dep
0030 OSLO

Oslo, 28. juni 2002

NOU 2002:1 Fortid former framtid – høringsuttalelse

Norsk Sjøfartsmuseum konstaterer med tilfredshet at det nå foreligger en ny kulturminnemelding. Vi ser også med forventning frem til Stortingsmeldingen om samme saksfelt, og resultatet av behandlingen av denne. I det som her følger vil vi i vesentlig grad forhold oss til de delområdene av kulturminnevernet som vårt museum på ulike måter er engasjert i. Mer overordnede spørsmål regner vi med blir omfattende kommentert av andre høringsinstanser.

Generelt

Utredningen gir en meget omfattende og innsiktsfull beskrivelse av norsk kulturminnevern, og med ambisiøse ønskemål for videre utvikling på sentrale områder. Selv om det kunne vært ønskelig med et høyere presisjonsnivå i beskrivelsen av dagens situasjon, slik mindretallet etterlyser, anser man dette likevel urealistisk. Man skal her være klar over at nest etter begrepet natur er kulturbegrepet det mest komplekse av alle saksfelt. De materielle spor i form av kulturminner vil bestandig bære preg av dette forhold, og forståelsen av hva som oppfattes som relevant vil forandres over tid. Med hensyn til de mange forslag til forbedringer ønsker man likevel å understreke at en del av virkemiddelbruken virker uforpliktende og lite konkret. man håper at dette forhold vil bli forbedret i arbeidet med Stortingsmeldingen.

Kap. 3: Visjon, mål og strategier for en ny kulturminnepolitikk

Man konstaterer med tilfredshet utvalgets klare understrekning av betydningen av en opptrapping i arbeidet med å ta vare på kystens kulturminner, "...både det som er på land, det som flyter og det som er under vann...". Utvalgets forståelse av sammenhenger i disse arbeidsområdene er også viktig. Dette representerer kulturminner knyttet til store befolkningsgrupper hvis kulturhistorie over for lang tid har vært forsømt, og med nye utfordringer. Det maritime kulturlandskapet er her dekkende for helhetsperspektivet. Både i relasjon til fartøyvern og kulturminner under vann er det imidlertid viktig også å understreke betydningen av vassdrag og innsjøer. Den ensidig understrekningen av fiskerinæringen (s. 41) er for snever og må være å betrakte som en formuleringsfeil. Man kan imidlertid ikke se at utvalgets klare målformulering gjenspeiles i konkrete forslag til tiltak andre steder i utredningen. Dette f. eks. i motsetning til hvordan samisk kulturminnevern er behandlet. Maritimt kulturminnevern som satsingsområde har vært gjenganger i offentlige utredninger de seneste år.

Utvalget legger stor vekt på kompetanseheving og overføring av oppgaver innen kulturminneforvaltningen til kommunene. Man ser betydningen av dette. Erfaringer har imidlertid vist at det i forbindelse med planprosesser og konsekvensutredninger har vært vanskelig å synliggjøre interesser som knytter seg til kulturminner under vann. Også fylkeskommunnene er i dette arbeid i dag helt avhengig av landsdelsmuseene/sjøfartsmuseene.

Det må derfor vises realisme ved delegering, og at studietilbud samt videre- og etterutdanningstilbud som nevnes i utredningen også bidrar til å utvikle kunnskap på dette og andre felt innenfor det maritime kulturminnevern.

Kap 5: Eiere og rettighetshavere.

I forbindelse med utbygginger er det tiltakshaver som i hovedsak skal dekke kostnadene i forbindelse med registreringer og utgravninger av automatisk fredete kulturminner (kap. 5.3.4). Forslaget om at staten må finansiere en større del av registreringene, og at muligheten til å få dekket utgiftene til utgravninger ved mindre private tiltak må bli bedre anser man positivt. Det er imidlertid viktig å fastholde det miljøpolitiske prinsippet om at "forurensere" skal betale for skaden. En liberalisering av etablert praksis må derfor først og fremst gjelde små private utbyggere, og ikke finne sted før det foreligger statlige overføringer til formålet.

Utvalgets forslag om å hjemle at kostnader til formidling skal kunne legges inn i utgravningsbudsjettene og etterarbeid anses som meget positivt. Dette vil kunne bidra til å gi de tilbakeføringer av kunnskap og opplevelse til allmennheten og lokalmiljøene som utvalget flere steder etterlyser.

Problemstillinger knyttet til de nye bestemmelser om muligheten for fredning av fartøyer er ikke berørt av utvalget. Forholdene her er av naturlige grunner mer komplekse enn innen bygningsvernet. Kriterier for fredning og økonomiske virkemidler for å kunne sikre at fredningsstatusen er hensiktsmessig må derfor foretas.

Prinsippet om sektoransvar på miljøfeltet (St.meld. nr. 46 – 1988-89) og miljøhandlingsplaner har i begrenset grad kommet til anvendelse innenfor de maritime sektorer. Så vidt oss bekjent har det fortrinnsvis blitt gjort gjeldende i forbindelse med Kystdirektoratets arbeid med bevaring av fyrstasjoner. Når det gjelder maritimt kulturminnevern er forholdet særlig aktuelt for havne- og farvannsadministrasjonens mudringsarbeid på sjøbunnen, og ofte omfattende utbygginger som endrer historiske strandprofiler. Strukturendringer som nå pågår gjør at virksomheten innen Forsvaret (omdisponering/avvikling av bygningsmasse/anlegg) gjør at både marine kulturminner, fartøyer og bygninger/anlegg blir berørt. Olje- og energidepartementets virksomhet åpner også for mulighetene til å få bedre kartlegging, rapportering og beskyttelsestiltak i forbindelse med kulturminner på sjøbunnen i bl. a. Nordsjøen. Det gjelder både skipsfunn og ulike former for tidlige bosetningsspor på Nordsjøkontinentet. Dette er et oppgavefelt som det foreløpig hersker usikkerhet om hvordan skal håndteres.

Behovet for større grad av samarbeid/rasjonalisering ved større feltarbeider og konsekvensutredninger og også i høy grad til stede. Det gjelder i sammenheng hvor f. eks. marinbiologi skal utredes i tillegg til arkeologi og hvor det ofte forekommer unødvendig parallellkjøring med undervanns ROV-kjøring og søyleprøver med tilhørende analyser etc. Her er et ikke ubetydelig potensiale for både tids- og kostnadsbesparelser i tillegg til gjensidig utnyttelse av kompetanse.

Sjøfartsdirektoratet er en viktig premissleverandør når det gjelder muligheter for drift av eldre verneverdige fartøyer. Nye regelverk er utarbeidet med tanke på moderne fartøyer. Erfaringer tilsier at der man har fått anledning til å drøfte saksfeltet med direktoratet er det muligheter til å forene det tosidige forhold som går på både å ivareta sikkerhet og fartøyenes historiske integritet med muligheter for fortsatt drift.

Kap. 6: Frivillig arbeid

Norsk Sjøfartsmuseum konstaterer med tilfredshet utvalgets sterke understreking av betydningen av frivillige organisasjoner og enkeltpersoners medvirkning. Det er urealistisk å tro at vernearbeidet kan vedlikeholdes og eventuelt utvikles videre uten slikt engasjement. Videre har samarbeidet en egenverdi knyttet til medvirkning og delaktighet som består i å gjøre kulturhistorien og kulturminnene meningsfylt for bredest mulige befolkningsgrupper. Slagordpregede omtaler i offentlige utredninger, økt profesjonalisering, mer forvaltningspregede tilnærmingmåter og generasjonsskifter blant de mange entusiaster gjør likevel at man her står overfor store utfordringer. Vi støtter derfor de forslag utvalget har fremmet for bedre tilrettelegging, men ønsker at de gjøres enda mer konkrete og forpliktende.

Med hensyn til forslaget om å begrense rapporteringskrav (s. 79), mener man imidlertid at dette bør nyanseres. Overføring av offentlige midler må resultatorienteres. Gjennom premisser for tildelinger og rapporteringskrav har forvaltningen muligheter for å skape kvalitative standarder som er en viktig del av utviklingsarbeidet, og som bidrar til større effekt. På s. 75 nevnes de landsomfattende frivillige organisasjoner innen kulturminne- og kulturvern. Man skal imidlertid være klar over at det også er flere andre landsomfattende organisasjoner som utfører eller har muligheter til å yte vesentlige bidrag. Som eksempel kan nevnes Norges Dykkeforbund med marinarkeologisk utvalg. Denne organisasjonen har underavdelinger som dekker hele norskekysten og har vist seg i betydelig grad å kunne bidra med viktige registreringer og holdningsskapende virksomhet. Norsk Sjøfartsmuseum har lang erfaring i samarbeid med denne og andre tilsvarende organisasjoner i forbindelse med maritimt kulturminnevern.

Kap 7: Museene i kulturminnarbeidet.

Norsk Sjøfartsmuseum deler utvalgets forslag om å videreutvikle museenes medvirkning i kulturminnevernet. Viktige hovedmål er her nevnt. Vi konstaterer imidlertid med stor forundring at landsdels-/sjøfartsmuseene overhode ikke er omtalt i dette kapittel. Dette er de eneste kategorier museer som i dag har sentrale forvaltningsoppgaver. De har dessuten fagmiljøer og fasiliteter som gjør det mulig å gi vesentlige bidrag også å andre felt en innen den lovhjemlede forvaltning. For Norsk Sjøfartsmuseums vedkommende kan vises til institusjonens pionerinnsats innen vern av kulturminner under vann, fartøyvern og kystkultur. Museet har også betydelige samlinger av tegningsmateriale, litteratur og arkivalia som ikke er tilgjengelige andre steder i forvaltningsapparatet, og som er viktige hjelpemidler innen det maritime kulturminnevern.

Disse museene har også gjennom forskning og formidling muligheter til å gi de brede perspektiver og lange linjer i kulturhistorien. De senere års tendens til å overse dette forhold skaper usikkerhet om disse museers rolle og kan få svært uheldige konsekvenser. I likhet med andre organisasjoner har museene behov for å prioritere i sin planlegging.

Gjennom utvalgets forslag fremgår at man ønsker sentrale tjenester fra de mange museer innen det norske museumslandskap. Det fremgår imidlertid ikke at man fremmer forslag om å gjøre dette forpliktende ved overføringer eller andre virkemidler. Potensialet er til stede, men realismen er sviktende når det tas i betraktning at bare omkring halvparten av de rundt 650 administrative museumsenhetene har mer enn ett lønnet årsverk, slik utvalget påpeker. Konsolideringsarbeidet i forlengelsen av ABM-meldingen er ikke nok til å skape optimisme på dette punkt. Skal man lykkes er det viktig å gi klarere uttrykk for hvordan museenes potensiale kan utvikles.

Fornminnevern utløser krav til konservering av løse kulturminner. Dette er og skal være en museal oppgave for å holde fast ved sammenhengen mellom oppgavene dokumentasjon, ivaretagelse, forskning og formidling. Utfordringer og virkemidler innenfor dette sentrale området av kulturminnevernet er her i likhet med andre tilsvarende utredninger bare i begrenset grad behandlet. Man har erfaring for at dette skyldes at de tre aktuelle departementene ikke er blitt helt enige om hvem som skal bære ansvaret for denne oppgaven.

Kulturminnevernet har mange felles interesser og oppgaver med museumsvesenet. Det gjelder formidling, handverksytelser, konservering og drift av anlegg og fartøyer. Dersom virkemidler for å ivareta fellesoppgaver mellom museumsvesenet og kulturminnevernet ikke gjøres mer forpliktende enn det utvalget fremmer forslag om, vil det kunne få uheldige konsekvenser. Det er også hovedårsaken til den stadig tilbakevendende debatten om under hvilket departement kulturminnevernet bør høre hjemme.

Kap. 9: Styrking av økonomiske virkemidler.

Man ser positivt på opprettelsen av kulturminnefondet. Det vil her være ønskelig med en opptrapping slik at den foreslåtte avkastning på 100 millioner kroner kan imøtekommes. Som utredningen poengterer er det imidlertid viktig at dette er et supplement som ikke fører til saldering av ordinære tilskudd.

Som utvalget understreker ligger det store muligheter for å stimulere tiltak innenfor kulturminnevernet gjennom skatte- og avgiftssystemet. Innefor fartøyvernet gjelder dette momsfratak på restaurering og reparasjon av verneverdige fartøyer. Bestemmelsene praktiseres her i

dag forskjellig. Det gjelder også i forbindelse med havneavgifter, mineraloljeavgift og miljøavgift på kull samt gebyrfritak for Skipskontrollens besiktigelser m.m.

Man er tilfreds med at utvalget fremmer forslag til løsninger på de problemer som har oppstått i forbindelse med reformen om merverdiavgift på tjenester som ble innført fra 1 juli 2001. Denne har bl.a. skapt usikkerhet om utgifter til arkeologiske undersøkelser og utgravninger er avgiftspliktige og derved må belastes tiltakshaver. Man vil imidlertid understreke betydningen av en rask avklaring av dette spørsmålet i forhold til forvaltningsundersøkelser, da nåværende usikkerhet skaper store regnskapsmessige problemer.

Med tanke på målformuleringer 2. 41/42 vedr. bedre vern og formidling av kystens kulturhistorie er det overraskende at man ikke har vurdert økonomiske virkemidler på dette felt. Det er f. eks. ikke tilfredsstillende at man under oppsummeringen s.105 begrenser seg til å fremme forslag om å styrke forvaltningen i fylkeskommunene og Sametinget. Arbeidet med vern av kulturminner under vann er så spesielt at fylkeskommunen i all vesentlig grad også i overskuelig fremtid må basere seg på de marinarkeologiske forvaltningsenhetene ved landsdels-/sjøfartsmuseene. Som utvalget selv har understreket står disse overfor store utfordringer og utviklingsoppgaver. Siden man i 1990 fikk egne bevilgninger til stillinger og drift har arbeidet fått en meget positiv utvikling. Bevilgningen til formålet er imidlertid den samme som for 12 år siden, og omtales nå mer uforpliktende som kjøp av tjenester. Dette innebærer at det ikke forventes utført mer enn det man til enhver tid har bevilgninger til, og/eller at det forutsettes at man begrenser seg til å utføre oppgaver som er finansiert av tiltakshavere. Konsekvensen er at man i stadig mer begrenset grad kan foreta dokumentasjon og beskyttelsestiltak av funn meldt fra dykkere og andre.

Det er bare i begrenset grad anledning til å ivareta utviklingsoppgaver som skal danne grunnlaget for en enklere og mer systematisk forvaltning i fremtiden. I distriktet som forvaltes av Norsk Sjøfartsmuseum har mengden årlige behandlede plan- og tiltakssaker økt fra 17 saker i 1990 til 342 saker i 2001. med tanke på at utvalget så sterkt understreker behovet (s. 42) er det utilfredsstillende at det ikke fremmes forslag om konkrete tiltak til forbedringer av situasjonen.

Under våre kommentarer til kap. 7 understrekes at marin arkeologisk forvaltning stiller spesielle krav til konservering av sjøfunn. Bare en begrenset andel av dette oppgavefelt kan imøtekommes gjennom tiltaksmidler. Et illustrerende eksempel på dette er at ingen offentlig instans har sagt seg villig til å bistå med konservering av landets eldste båt – en ca. 2000 år gammel stokkebåt som lå utsatt til for isskuring i Glomma. Dette er igjen en påminnelse om at helt sentrale fellesoppgaver ikke lar seg løse innenfor rammen av et tverrdepartementalt samarbeid. Det må derfor etableres andre, helt forpliktende løsninger.

Kap. 10: Organisering av den offentlige kulturminneforvaltningen

Utvalget fremmer forslag om å vurdere mulighetene for en oppmykning av de geografiske og tematiske grenser mellom forvaltningsmuseene og NIKU. En tar da ikke høyde for det museale forvaltningsansvar som består i å sikre sammenhengene i oppgavefeltene i forbindelse med utgravning, dokumentasjon, forskning, bevaring og formidling. Dette gjelder i særdeleshet for håndtering av kulturminner under vann, hvor det ofte er tale om historisk kildemateriale som vil miste sin verdi dersom nevnte kontekst blir brutt. Utvalget angir ikke andre begrunnelser for forslaget enn at det er behov for en mer fleksible praksis enn i dag. Det er viktig å understreke at museene nå har behov for å få kunnskap om de fortsatt skal spille en sentral rolle. Stabilitet er viktig av hensyn til personalpolitikk og tilrettelegging av fasiliteter og investeringer.

Arbeidet med fartøyvern har i all vesentlig grad vært utført av Riksantikvaren, etterhånden med assistanse fra enkelt aktive fylkeskommuner og de tre nasjonale fartøyvernssentra. Denne sentraliserte løsning har vært naturlig i en oppbyggingsfase hvor prioritering av tiltak og bruk av begrensede midler har stått sentralt. Det vil nå være naturlig at fylkeskommunene og kommunene i større grad gjøres delaktig i arbeidet og også medvirker i finansieringsopplegg. Det kan her bl. a. vises til SAVOS-utredningen.

Når det gjelder overføring av oppgaver til kommunene ser man i likhet med utvalget mange muligheter med hensyn til en mer aktiv formidling og tilrettelegging av opplevelsesverdier. Det samme gjelder skjøtsel og integrering av kulturminneinteresser i kommunale etaters planleggingsvirksomhet. Som her er nevnt under kap. 4 må det imidlertid vises realisme ved

vurdering av overføring av forvaltningsoppgaver til kommuner som i dag mangler erfaring eller kompetanse.

Tendensen til at enkelte fylkeskommuner velger å skille museene administrativt fra kulturminnevernet anses uheldig. Dette vil begrense mulighetene for å utvikle en større grad av samvirke som utvalget bl.a. legger vekt på flere steder i utredningen.

Man kan ikke se at de forslag utvalget fremmer for å løse koordineringsbehov mellom impliserte departement vil gi vesentlige bidrag til helt nødvendige forbedringer.

Kap. 11: Kunnskap, forskning og kunnskapsspredning.

Utviklingen det seneste tiår med vektlegging av et bedre organisert og sterkere lovhjemlet kulturminnevern har gitt resultater. Det meste av dette er positivt, men det kan også være negative aspekter ved dette. Dersom utviklingen går for langt i en for ensidig vektlegging av vern på kulturminnenes og lovverkets premisser uten at mennesker opplever at dette gir reelt utbytte, vil det få uheldige konsekvenser. Man er derfor glad for at utvalget formulerer seg så klart om betydningen av kunnskapsutvikling og formidling, og støtter derfor de forslag som er fremmet.

Mange kategorier kulturminner er ikke umiddelbart synlige/forståelige/interessante for folk flest. Museene er fortsatt de eneste sikre garantister med hensyn til dette oppgaveansvar. Som vi flere steder har kommentert kunne man ønske at utvalget hadde vært mye klarere på hvordan samvirke med de mange museer skal skje, og at man helt klart ønsker å legge til rette for en medvirkning fra landsdels-/universitetsmuseene og sjøfartsmuseene.

De mange gode forslag om å innlemme kunnskap og kulturminner i undervisning og læreplaner på ulike nivåer bør prøves ut. Det er imidlertid far for at man vil finne ut at dette er vanskelig å realisere grunnet den store konkurransen med de mange andre gode formål. Igjen spør man seg hvorfor ikke utvalget er enda tydeligere m.h.t. å fremme forslag/reise krav om å bedre utnytte etablerte tilbud – nemlig skoletjenesten ved museene. Her ligger det store muligheter i å forstå, bli kjent med, merke, drive enkel skjøtsel og å bli glad i kulturminner i nærmiljøet.

Utvalget fremmer forslag om at kulturminneforvaltningen og forvaltningsmuseene tilføres ressurser for å kunne kjøpe forsknings- og utredningsoppdrag, og at gode faglige program kan ivaretas både innen grunnforskning og oppdragsforskning. Dette vil være et viktig bidrag til å kunne løse viktige utfordringer. Man registrerer også med tilfredshet utvalget understreking av betydningen av at materiale som er et resultat av forvaltningsundersøkelser, aktivt tas i bruk i forskningen, og anbefaler at forskning i form av analyser av materialet og sammenfatning av analyseresultater inngår som en del av et arkeologisk utgravningsoppdrag.

Maritimt kulturminnevern har en mye kortere tradisjon og har til nå vært utført med vesentlig mer begrensede midler enn de øvrige deler av kulturminnevernet. Dette gjør seg gjeldende innefor områder knyttet til kartlegging og dokumentasjon, utdanning av personell som er fortrolig med problemstillinger knyttet til kulturminner under vann og personell som kan ivareta oppgaver innenfor fartøyvernet.

Det er i dag en almen oppfatning at marin arkeologi ikke bør utvikle seg til et eget fag, men som et metodikkfelt innenfor arkeologien. Dette krever at universitetsinstitusjonene som utdanner arkeologer må ta inn sentrale kildekategorier kulturminner under vann og tilhørende problemstillinger i undervisningen, samtidig som de spesielle dykkertekniske og felttekniske oppgaver som er spesielle for saksfeltet ivaretas. Spesialiseringen truer også til en viss grad rekrutteringen. Det er for få stillinger til å være interessant for studenter. En arkeolog bør ideelt sett være kompetent til å håndtere kildekategorier både over og under vann. Derved vil innsikt kunne bli representert på flere ulike forvaltningsnivåer hvor det sitter arkeologer, selv om de ikke alle vil være kvalifisert til å ta marinarkeologiske oppdrag eller ha utstyr til dette.

Dersom arbeidet med kulturminner under vann ikke skal bli ytterligere vanskeliggjort, må man få et regelverk for ervervsmessig dykking som er hensiktsmessig og relevant i forhold både til sikkerhetskrav og oppgaver som utføres. Statens Dykkerskole i Bergen arbeider med å fremme forslag til løsning. Det anses viktig at denne oppgaven fortsatt følges opp av Miljøverndepartementet.

Kap. 12: Registre og miljøovervåking.

Som en ung fagdisiplin og forvaltningsområde har mulighetene til å bygge opp omfattende systematiske registre over kulturminner under vann vært begrenset. Dette er av naturgitte årsaker også knyttet til kompleksitet og at det i motsetning til bygningsvernet og fornminnevernet ikke har vært avsatt øremerkede midler til formålet. I høringen for opprettelsen av ny kulturminnebase har vi påpekt at offentliggjøring av kartlagte sjøfunn kan føre til et svekket vern. Våre argumenter for dette er at mange av lokalitetene i sjøfunnregistret består av store mengder løse kulturminner som ligger eksponert for dem som kan dykke. Vi tror at funnområdene derfor er utsatt for tyveri og skadeverk og mener at det før en eventuell offentliggjøring av disse posisjonene må gjennomføres ganske omfattende dokumentasjons- og beskyttelsestiltak på mange av lokalitetene. Videre anser vi at våre opplysninger om kartlagte sjøfunn, slik det er i dag, er lite egnet som planleggingsverktøy. Bare i svært få og begrensede områder foreligger det systematiske kulturminneregistreringer under vann i vårt distrikt. Majoriteten av registrerte funn er gjort av sportsdykkere ved tilfeldig dykking. En direkte bruk av sjøfunnregistret i plansammenheng vil derfor være helt uforsvarlig sett i lys av de meget ufullstendige registreringene vi har i dag. Erfaringen vi har gjort i senere år belyser sistnevnte godt, nemlig at våre befaringer i forbindelse med forvaltningssaker genererer et stigende antall nyregistreringer.

Vi ser et behov for å utvikle program for overvåking av kulturminner under vann i Norge. På oppdrag fra Riksantikvaren arbeider vi nå med et forprosjekt om miljøovervåking. Prosjektet skal munne ut i forslag til overvåkningsprogram for kulturminner under vann og kulturmiljø knyttet til disse. Det er områdene naturlig erosjon/nedbryting, tyveri og skadeverk samt virkninger av utbygging, fiskeri og annen næringsvirksomhet som blir vektlagt i prosjektet.

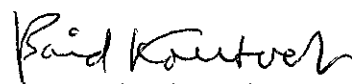
Kap. 13: Internasjonalt samarbeid innen kulturminne generelt og utviklingssamarbeid spesielt.

Deler av det maritime kulturminnevern må av naturlige grunner sees i et internasjonalt perspektiv. Det gjelder bl. a. de store fartøyobjekter og internasjonale sikkerhetskonsvensjoner som etterhånden i økende grad setter rammebetingelser for drift også av verneverdige fartøyer som ikke hjemsøker internasjonalt farvann. Utvalg av de store kostnadsdrivende fartøyprosjekter bør vurderes i relasjon til hva som er vernet av samme kategori i andre land eller som samarbeidstiltak på tvers av landegrenser. Videre bør Riksantikvaren, Norsk Forening for Fartøyvern og fartøyvernssentrene i større grad orientere seg om hvordan tilsvarende arbeid utføres i andre land, samt delta mer aktivt i organisasjoner som for eksempel Common European Maritime Congress. Denne organisasjonen arbeider særlig aktivt mot EU-kommisjonen for å sikre akseptable regelverksbestemmelser for historiske fartøyer, samtid utdannings- og sertifiseringsbestemmelser for bemanning/drift av disse. Av andre utenlandske fartøyvernsinstanser kan nevnes det britiske Maritime Trust og det mer internasjonale World Ship Trust.

NORSK SJØFARTSMUSEUM

(for) Jan Børge Tjäder
Museumsdirektør

(for) Johan Kloster
Konservator